

FLENSBORG AVIS

November 2019

SYDSLESVIGMAGASIN

Interesseret i grænselandet og Tyskland?

På www.fla.de sammenfatter vi de seneste nyheder - på dansk.

Om mindretallet, om Tyskland og sågar et blik på Danmark med sydslesviske briller.

FLENSBORG AVIS

Vi gør Danmark lidt større...

4

Mindretallets unge imponerede dronningen

Dronning Margrethe besøgte i september Sydsvig, og blev overalt hyldet af masseopbud.

24

Velkommen til nyt udvalg og ny formand

Omsider er det nye Sydsvigudvalg nedsat. For nogle var det en overraskelse, at Enhedslistens Christian Juhl blev formand, men mindretallet byder ham velkommen.

8

Nu får UNESCO en ansøgning

Danmark, Tyskland og mindretallene i Grænselandet har arbejdet intenst på at finpudse ansøgningen om at blive godkendt som immateriel kulturarv.

28

Hun skal puste nyt liv i kunstcenter

Lisbeth Bredholt Christensen er ny leder af kunstcentret Mikkkelberg. Der skal mere liv i kludene, men det skal brugerne selv være med til at sørge for, mener hun.

10

Dansk avis i Tyskland i 150 år

Flensburg Avis er blevet 150 år gammel. Det har været bevægede tider. Fra fængslede redaktører til rekordoplag på op mod 50.000.

28

Ny EU-kommission må forholde sig til mindretal

Den europæiske mindretals-sammenslutning holdt igen med at indlevere 1,3 millioner underskrifter om mindretalsrettighedertil EU. Men nu er der valgt ny kommission. Den skal have dem.

16

Mediehus vil ud til de nye i mindretallet

Flensburg Avis lancerer ny kampagne, der skal få forældre uden for inderkredsen til at holde avisen.

30

Chr. VIII udstedte bevilling til apoteket

Apotekeren i Sønder Stabel hæger om den gamle bevilling, den danske konge udstedte, da apoteket åbnede i 1845.

18

Aarhus er hans forbillede

Når borgmesteren i Kiel kort skal beskrive sine politiske mål, svarer han, at Kiel skal ligne Aarhus så meget som muligt.

32

Danevirke spiller med i DR-serie til foråret

Lars Mikkelsen, der er fortæller på dokumentarserien Grænselandet, besøgte den gamle grænsevold for at lave optagelser.

20

SSW på vej til Forbundsda-gen

Det dansk-frisiske mindretalsparti diskuterer opstilling til den tyske forbundsvalg. – Vi skal udnytte vore rettigheder, siger formand Flemming Meyer.

Besøget på Danevirke foregik i silende regnvejr. Foto: Tim Riediger

Ung taler imponerede

Johanne Olsens tale gjorde dybt indtryk på dronningen. Foto: Tim Riediger

Unges klare bevidsthed om, og engagement i, det danske var noget af det, der gjorde størst indtryk på dronningen under hendes besøg i Sydslesvig.

Af Peter Hansen

- Den tale er noget af det fineste, jeg har hørt, sagde dronning Margrethe ved pressemødet om bord på kongeskibet om Johanne Olsens tale ved dronningens besøg på Duborgskolen, det danske gymnasium i Flensborg.

Johanne Olsen havde blandt andet sagt, at Danmark for en ung sydslesviger hverken er en bopæl, en adresse,

en regering, et kongehus eller blot et naboland.

- Danmark er for os et hjertehjem, sagde gymnasieelev.

Og det var noget, der gjorde indtryk på monarken.

- Det var tydeligt, at hun mente det af hjertet, sagde dronningen senere om talen.

I det hele taget gjorde unge i Sydslesvig stort indtryk på dronningen. Hun bemærkede, at de er meget optagne af deres danske tilknytning.

- Det er imponerende, som de bakker op om det skolevalg, deres forældre har truffet, sagde hun.

Den dybtliggende nationale bevidsthed mente dronningen havde været med til at fremme den fredelige

sameksistens mellem dansk og tysk i Grænselandet.

- Er man bevidst om sit eget ophav, kan man bedre være åben over for andre, sagde majestæten ved pressemødet.

Det mente hun også, man bør drage paralleller til i forbindelse med fejringen næste år af folkeafstemningen i 1920 og det, der for de danske i

Sønderjylland blev til en genforening med Danmark.

- Når vi mindes genforeningen, skal vi også tænke på sydslesvigerne, sagde dronningen.

Af den og af Grænselandets historie siden kan man nemlig – også – lod hun forstå – drage den lære, at det er vigtigt at være bevidst om, hvem man er, og hvor man kommer fra.

- Her nede giver det jo ikke sig selv at være dansk, sagde dronning Margrethe.

Den tale er noget af det fineste, jeg har hørt

Som led i det fire dage lange besøg var dronningen også ved Danevirke, der tidligere var Danmarks sydgrænse.

Verdensarv

Her afslørede hun i silende regnvejr en tavle, der dokumenterer, at Danevirke nu – sammen med den gamle

handelsby Hedeby – er udnævnt kulturel verdensarv af UNESCO.

Danevirke markerede i århundreder danernes sydgrænse, og først for nyligt har man fundet ud af, hvor mange århundreder. Anlægget formodes nu at være opført i 400-500-tallet, og det var noget, den arkæologi-interesse-rede dronning havde bemærket.

- Det er helt specielt spændende at besøge dette historiske sted, nu hvor man har fundet ud af, hvor gammelt voldanlægget virkeligt er, sagde hun.

Frisere, festmiddag og sengetøj

De fire dage dronningen tilbragte i Slesvig-Holsten havde et tætpakket program. Hun besøgte danske skoler,

I Frederiksstad var gaderne tæt pakket med folk, der ville hylde monarken. Foto: Tim Riediger.

Ved festmiddagen på A. P. Møllerskolen var der underholdning ved Rødkål og Sauerkraut. Foto: Tim Riediger

Landdagen i Kiel og en Jysk-butik i Flensborg, hvor de dog ikke hedder Jysk, men Dänisches Bettenlager. Besøget omfattede også en festmiddag på A.P. Møllerskolen i Slesvig

Sydslesvigsk Forenings formand, Jon Hardon Hansen bemærkede allerede inden, at dronningen i et interview i Flensborg Avis sagde, at danskheden ikke slutter ved grænsen.

” Kongehuset er også kongehus for de dan- ske syd for grænsen.

børnehaver, forsamlingshuse, alderdomshjem, kirker.
Men også det friske mindretal på vestkysten blev besøgt, så vel som

med over 400 indbudte gæster.

- Jeg blev hjerteligt modtaget overalt, sagde dronningen ved presse-mødet.

Og glæden ved besøget var gensidig.

- Med den udtalelse understreger hun, at hun på ingen måde har glemte det danske mindretal, siger formanden.

Han konstaterer, at båndene mellem

Nogle steder antog hyldesten samme fantasifulde former som ved fodboldmesterskaber. Foto: Tim Riediger.

mindretallet og det danske kongehus er lige så stærke som ved folkeafstemningen i 1920.

Ubrudte bånd

- Kongehuset er fortsat kongehus for de danske syd for grænsen, siger Jon Hardon Hansen.

At dømme efter de menneskemængder der mødte op og hyldede ved stort set alle programpunkter er det langt fra et synspunkt, han står alene med. Jon Hardon Hansen har da også med tilfredshed bemærket, hvor mange der ville hylde majestæten.

- Mindretallet holder sandelig også fast i forbindelsen til kongehuset, siger han.

Programmet var minutiøst planlagt og tilrettelagt, men et enkelt initiativ fra gulvet – eller fra dørken – blev der dog plads til.

Den danske Flensborg Yacht Club havde fået den ide at samle et antal lystbåde til at tage mod kongeskibet. Det blev til op mod et halvt hundrede stykker, der fulgte skibet ind gennem Flensborg Fjord. Det var dog afstemt med generalkonsulatet i Flensborg.

Risum Skole – Risem Schölj, hvor der undervises i og på frisisk blev også besøgt. Dronningen ankommer sammen med Friisk Foriinnings formand, Bahne Bahnsen. Foto: Tim Riediger

Dannebrog blev fulgt til kajen af en armada på 40-50 både. Mange flagede med Dannebrog, nogle med det sydslesvigske løvebanner. Andre igen havde blot alle signalflag oppe. Foto: Union Bank

Folkedans er også kandidat til at blive immateriel kulturarv. Foto: Martin Ziemer.

UNESCO-ansøgning afleveres

Måneders research bag dansk-tysk ansøgning om at anerkende mindretallene i Grænselandet som immateriel kulturarv.

Af Lars Erik Bethge

Efter at Danmark og Tyskland i starten af året udskød indleveringen af en ansøgning til UNESCO, nærmer arbejdet med en fælles indstilling af det dansk-tyske grænseland sig målstregen.

Målet er, at gøre samlivet i det danske-tyske grænseland til et verdensomspændende eksempel på, hvordan man med mindretalspolitik skaber fredelig sameksistens

“
“
Der bliver indsamlet støtteerklæringer fra organisationerne.”

i området og sikrer mindretallenes kulturarv. Går det efter de dansk-tyske planer, optages Grænselandet på UNESCOs "Register over gode sikringspraksisser". Det er en liste med eksempler på, hvordan man formår at bevare og opretholde immateriel kulturarv. Denne "Intangible cultural heritage", uhåndgribelige kulturarv,

som UNESCO kalder den, omfatter sæder, skikke, håndværkstraditioner og meget mere.

Det særlige ved den dansk-tyske ansøgning er, at den – udover at beskrive traditioner som bevares og videreudvikles – også har en mellemfolkelig dimension som rækker ud

over det, der traditionelt forstås ved overleveret immateriel kulturarv.

- Det dansk-tyske grænseland handler i høj grad om, hvordan man ved hjælp af mindretalspolitik har sikret et fredeligt samliv og givet mennesker mulighed for at bevare og leve deres kulturelle identitet, siger Jens A. Christiansen, som er generalsekretær for Sydslesvigsk Forening, SSF.

Mindretallenes initiativ

Sydslesvigsk Forening har sammen med det tyske mindretals Bund Deutscher Nordschleswiger, BDN taget initiativ til fremstødet, der allerede har bragt samlivet mellem flertal og mindretal i grænselandet på de nationale lister over immateriel kulturarv i Danmark og Tyskland.

- UNESCO er et fredsprojekt par excellence, så derfor håber vi på, at denne særlige dimension i vores immaterielle kulturarv også vil vække interesse hos organisationens eksperter, siger Jens A. Christiansen.

Siden foråret har en arbejdsgruppe med repræsentanter for Dansk Folkemindesamling ved Det kongelige Bibliotek i København, den

landet, for at inddrage mindretallets pårørende i processen. For UNESCO er det vigtigt, at medlemmerne af de berørte grupper også selv står

“

UNESCO er et
fredsprojekt par
excellence.

”

tyske UNESCO-kommission i Berlin, delstatsregeringen i Kiel, BDN og SSF arbejdet med at finde de rette informationer og formuleringer, der skal overbevise UNESCO-komitéeen om, at samlivet i det dansk tyske grænseland er noget særligt, som kan inspirere sikringen af immateriel kulturarv i andre dele af verden. Desuden er der blevet gennemført borgermøder i Syd- og Nordslesvig og arrangementer med elever fra de tre mindretalsgymnasier i grænse-

bag ansøgningen. Derfor vil der også blive indsamlet støtteerklæringer fra mindretallenes organisationer og andre relevante aktører.

Ansøgningen og en ansøgningsvideo, der kort og kontant beretter om det særlige ved den dansk-tyske "model", skal være klar indtil udgangen af året, således at landene kan aflevere den til UNESCO i Paris i marts 2020.

Vejen er målet: Det er en fast del af UNESCOs ansøgningsprocedure, at fællesskabet skal beskæftige sig med ansøgningen og dermed blive bevidst om sin kulturarv. Derfor blev der gennemført flere borgermøder, som her i Flensborg. Foto: Lars Salomonsen

Gustav Johannsen var en af de danske frontfigurer i Flensborg i 1800-tallet og en af mændene bag den nye danske avis i byen i 1869.
Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

En aviskat med ni liv

Det danske mindretals dagblad, Flensborg Avis, har netop fejret sin 150 års fødselsdag. I historiens løb har avisen flere gange været ved at gå ind. Men den overlevede hver gang og er stadig en vigtig del af det danske syd for grænsen.

Af Jens Nygaard

Fredag den 1. oktober 1869 dukkede der en lillebitte rubrikannonce op i en avis i Flensborg. Det var gartner Feldschau, der advarede de handlende i byen mod at sælge noget på efterfølgende regning til hans kone, som han også navngav - endda også med hendes fødselsnavn. - Jeg indestår ikke for betalingen, skrev den gode gartner i annoncen.

var altså bare fem år tidligere, og nu var Flensborg blevet en del af Prøjsen - ligesom det meste af Sønderjylland.

Ny national bevidsthed

Bare nogle årtier forinden havde det der med et nationalt tilhørsforhold været noget, de fleste ikke tænkte over. De definerede sig mere som for eksempel en fra Slesvig. Men nu var flere og flere begyndt at se sig selv som en del af et folk med fælles historie, skikke og sprog. Nogle blev tyskere, andre blev slesvig-holstenerne, og nogle så sig mest som danskere. Og blandt danskerne i Flensborg var der enighed om, at man ikke kunne fortsætte med at være danskere på tysk. Der var også en økonomisk kalkule bag projektet: Man håbede at kunne komme ud til holdere på

Jens Jessen tiltrådte som chef i 1882 og fik gjort Flensborg Avis til den største danske avis i landsdelen. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

“ Man kunne ikke fortsætte med at være danskere på tysk. ”

Det var usædvanligt og blev da også til et samtaleemne i byen. Hvad der var lige så usædvanligt var, at annoncen var på dansk. Flensborg var nemlig dengang - ligesom i dag - en by, der helt overvejende brugte tysk. Og så stod annoncen også at læse i en avis, der var skrevet på dansk. Det var også noget helt nyt. Det var nemlig den første udgave af Flensborg Avis. En meget stor del af indbyggerne i byen var dengang stadig dansksindede på trods af det katastrofale nederlag i krigen i 1864, der førte til en grænse helt oppe ved Kongeåen. Det

landet i Sydslesvig, hvor der nogle steder blev talt dansk. Og så håbede man på at kunne sælge aviser også i Nordslesvig, som Sønderjylland dengang blev kaldt. Her var sproget helt overvejende dansk.

I fængsel

Hovedmændene bag projektet var den danske førstemand i Flensborg, Gustav Johannsen, der blev økonomisk ansvarshavende, og C.F. Monrad, der blandt andet skulle hente støtte i Danmark.

- Der gik mange år, inden avisen

kunne hvile i sig selv økonomisk, fortæller historikeren Klaus Tolstrup Petersen fra Den slesvigske Samling ved det danske centralbibliotek i Flensborg.

Der blev sendt adskillige tiggerbreve afsted, og i 1873 var avisen lige ved at lukke. Det var den første - men langt fra sidste - gang. Samtidig måtte Gustav Johannsen i løbet af 1870'erne vandre tre gange i fængsel. Det prøjsiske styre slog ned på selv den mindste nationalpolitiske ytring, og det havde blandt andet som konsekvens, at avisen blev lidt tandløs. Et par år senere var avisen igen ved at gå ned om og hjem, men den overlevede atter. Og efterhånden blev oplaget stabiliseret omkring de 1000.

I 1923 erhvervede bladhuset ejendommen Storegade 83-85, der blev hjemstedet indtil 1986. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

Da Gustav Johannsen blev indvalgt i den tyske rigsdag, måtte der en ny redaktør til. Det blev den unge Jens Jessen, der tiltrådte i 1882 og året efter også købte avisen. Han viste sig at være en blanding af en god bladmand og en dygtig forretningsmand - hvilket er noget af en sjældenhed. Han måtte også i flere omgange i prøjsisk fængsel, og mens han sad i tugthuset for at have fornærmet den tyske stat var avisen midt i 80erne endnu en gang lige ved at lukke. Jessen indså, at det var for dyrt for mange almindelige familier at holde avis dengang, så han indførte en billig udgave med få sider, der kom tre gange om ugen.

Fremgang

Det blev en succes, og avisen fusionerede blandt andet også med Vestslesvigs Tidende. I midten af 1890erne var oplaget kommet op på 5800 eksemplarer. Flensborg Avis blev den

største i hele Sønderjylland og havde de fleste af sine holdere længere nordpå.

Dengang var det hårdt at være dansker i Tyskland, og der var mange overgreb mod den danske folkedel. Flensborg Avis gik som regel ikke i rette med dette - det ville måske også have betydet en ny fængsling af redaktøren - men lod overgrebene tale for sig selv.

Resultatet var stort set, at den danske folkedel blev svejset bedre sammen - og Flensborg Avis fik flere holdere. Jens Jessen døde som kun 52-årig i 1906, sikkert også på grund af de lange fængselsophold. På det tidspunkt var Flensborg Avis nået op på et samlet oplag på 9350. Med andre ord var avisen dengang større end alle de andre danske aviser i landsdelen tilsammen.

Jessen havde haft gode lærlinge, og de sørgede for, at avisen fortsat havde fremgang efter nestorens død. Men de havde ikke nogen let opgave

Under Første Verdenskrig havde avisen store problemer, men formåede stort set under hele krigen af få bladene på gaden - og sendt ud til de dansksindede soldater. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

Flensborg Avis var den danske kommandocentral og samlingssted i forbindelse med afstemningerne i 1920. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

i det område, de opererede i. Godt hjulpet af, at byens sprog altid helt overvejende havde været tysk, var den danske helstatspatriotisme langsomt ved at blive omdannet til en tysk nationalitet hos de fleste i Flensborg. Mange af de danske arbejdere gik over til det tyske Socialdemokrati.

To verdenskrige

Under Første Verdenskrig blev mange af avisens journalister indkaldt til den tyske hær, der blev hurtigt mangel på papir, bly og tryksværte, og det var næsten umuligt at få bladbude. Ikke desto mindre fortsatte avisen med at udkomme under hele krigen - men den blev censureret. Fra midten af krigen måtte der ikke ændres i de militære meddelelser, der også skulle bringes uforkortede. Det var for øvrigt noget af det samme under Anden Verdenskrig - og det betød, at man ofte skulle læse sandheden mellem linjerne.

Efter krigen blev der af avisen kæmpet ihærdigt for at få Flensborg med hjem til Danmark, men det var en kamp op ad bakke. Det var nemlig blevet fastlagt, at der blev stemt en bloc i Sønderjylland, der blev defineret som gående ned til en linje nord for Flensborg. De danske sønderjyder var bange for at tage Flensborg og de mellemslesvigske områder med i en bloc-afstemningen, fordi der her var stort tysk flertal, som måske ville kunne kippe det samlede resultat. Mange mente også, at det ville være en usikker gevinst at få store, overvejende tyske områder med til Danmark. For Tyskland ville jo sikkert vokse sig stærkt igen.

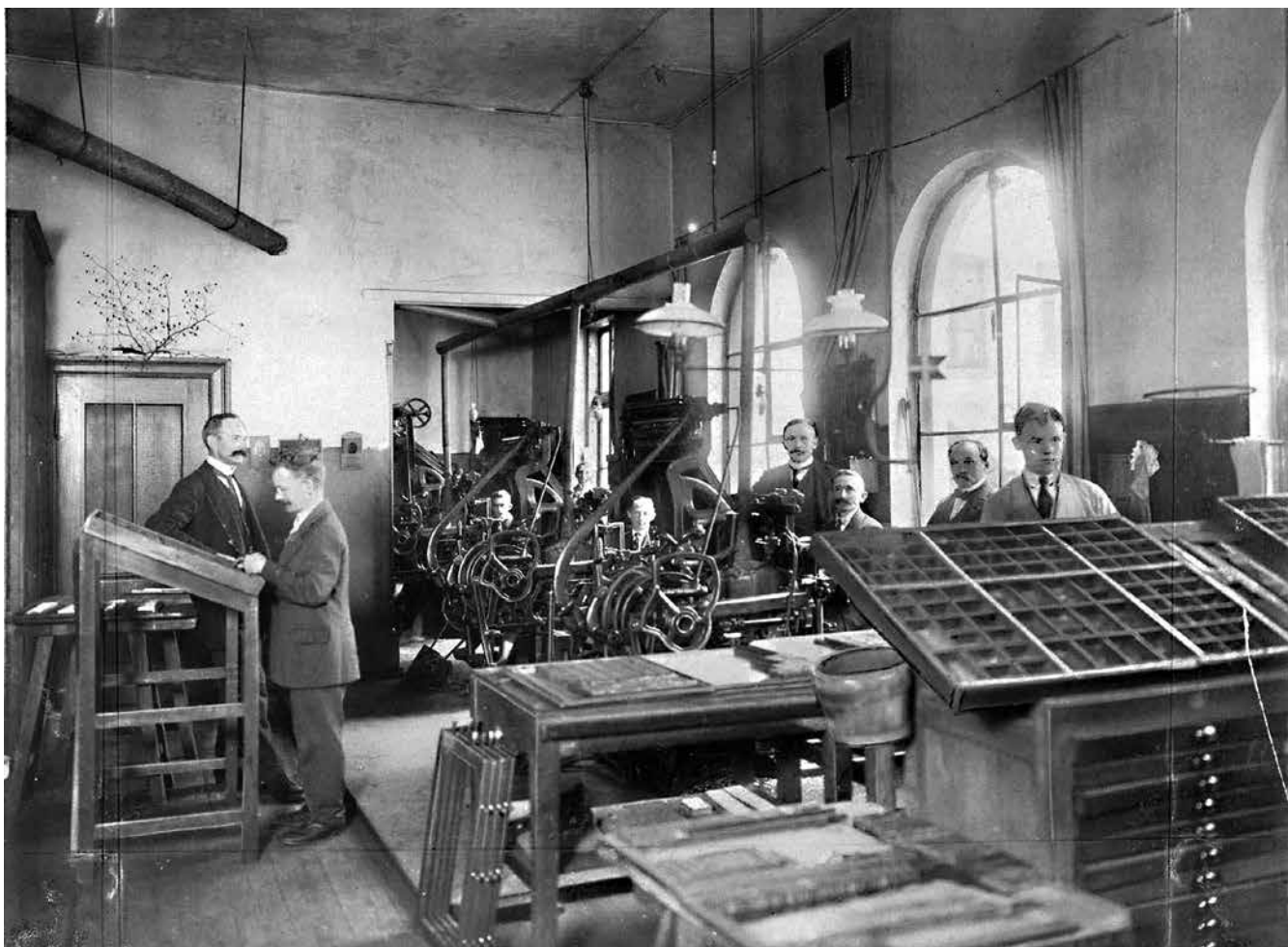
Blive eller flytte?

Resultatet viste sig at blive et stort tysk flertal i Flensborg og resten af Sydslesvig.
- Bittert som dansk flensborger at opleve dette, skrev avisens daværende

chefredaktør, Ernst Christiansen. Han blev nu en del af et mindretal - og han skulle træffe et afgørende valg: Blive i Flensborg eller flytte nordpå, hvor seks ud af syv af avisens læsere var?

Det blev besluttet at blive og kæmpe for det nye mindretal, og under den tyske hyperinflation i 1923 var avisen i en god position med de fleste indtægter i gode danske kroner og de fleste udgifter i devaluerede tyske mark.

Bygningen Storegade 83-85, der skulle blive avisens hovedsæde indtil 1986, blev erhvervet. Men desværre havde en forretningsfører en ikke heldig hånd og optog alt for store lån, så avisen kort tid efter hyperinflationen endnu en gang var lige ved at dø. Det blev afværget med hjælp fra blandt andet A.P. Møller. Den næste krise var imidlertid lige rundt om hjørnet. Da England gik fra guldet i 1931, fulgte den danske krone pundet på vejen nedad. Og

Trykkeriet omkring 1920. Der var travlhed på grund af afstemningerne om grænsen. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek.

“

En overgang nåede oplaget op på 40.000 daglige eksemplarer.

”

det betød, at avisens indtægter fra Danmark pludselig var meget mindre værd. Avisen var igen ved at dø, og der blev igen samlet ind nord for grænsen. For første gang gik den danske stat også ind og støttede. Siden 1932 har Flensborg Avis modtaget danske statspenge.

Men allerede året efter var der problemer igen, da nazisterne overtog magten i Tyskland. Frem til 1945 blev den tyske presse mere og mere ensrettet, og det gjaldt også Flensborg Avis, der i modsætning til andre uafhængige aviser fik lov til at udkomme i hele perioden. Dog blev Der Schleswiger, der var skrevet på

tysk og udkom sammen med Flensborg Avis, forbudt fra 1937 og måtte derefter kun udkomme som tidskrift. Avisen selv blev tyndere og tyndere og var kun en svag afglans af sig selv i foråret 1945. Efter krigen red avisen med på bølggen, da mange tyskere fandt ud af, at de ikke længere ville være tyskere

Den aldrende avis har i vore dage et moderne udseende. Foto: Flensborg Avis.

og søgte ind i de danske rækker. En overgang nåede oplaget op på 40.000 daglige eksemplarer - men efterhånden som det tyske økonomiske mirakel udfoldede sig, fandt de fleste tilbage til de tyske rækker og læste heller ikke længere avisen. Og på trods af avisens agitation holdt den danske regering fast i, at grænsen lå fast.

Fra midten af 1951 var oplaget igen nede på 7000 - og nogle år senere kunne det konstateres, at de fleste holdere nu kom fra Sydslesvig.

Flytning

Det fik op i 1960erne den konsekvens, at tre lokalredaktioner i Sønderjylland blev slået sammen til én, og nogle sønderjyske aflæggerblade blev slået sammen med hovedavisen. På det tidspunkt var Flensborg Avis blevet en fast del af det danske statsbudget, og blandt iagttagere var der enighed om, at hvis dette ikke havde

været tilfældet, ville avisen sikkert have lidt bladdøden.

Op i 60erne oplevede Flensborg Avis at have en lærer og politiker i spidsen i form af Karl Otto Meyer, der til trods for ofte meget roste lederartikler heller ikke kunne stoppe den langsomme tilbagegang i antallet af abonnenter.

Wittenberger Weg i byens vestlige udkant.

Her har den gamle avis lige fejret sin fødselsdag. Nu med både en tv- og en net-del. Og med en diskussion om, hvordan det skal gå videre.

I 1931 begyndte den danske stat at støtte avisen.

I midten af 80erne kunne avisens gamle trykmaskine ikke mere og skulle udskiftes. Det medførte, at det gamle bladhus i midten af Flensborg blev solgt og et nyt bygget på

Flensborg Avis' 150 års fødselsdag blev blandt andet fejret med en stor fest, og fødselsdagen har vist, at der er stor opbakning til avisen.
Foto: Flensborg Avis.

I offensiven for flere læsere

Flensborg Avis, der netop har fejret sin 150 års fødselsdag, vil fortsat udkomme som papiravis. Der satses med et stort projekt på at få flere læsere - specielt blandt familier med børn i de danske skoler syd for grænsen.

Af Jens Nygaard

Der var fyldt godt op i den danske Idrætshallen i Flensborg den 1. oktober, da Flensborg Avis fejrede sin 150 års fødselsdag med medarbejdere og venner fra både Danmark og Tyskland.

Det store fremmøde og den kraftige opbakning, som avisen i øvrigt har været mødt med i forbindelse med fødselsdagen, viser noget om, at

det er en livskraftig gammel avis kat med mange liv, der går ind i en ny periode.

- Opgaven dengang som nu adskiller sig egentlig ikke ret meget fra hinanden: Det drejer sig om at være et godt bindeled, siger avisens chefredaktør, Jørgen Møllekær.

Han ser Flensborg Avis som et meget vigtigt led, når det drejer sig om

sammenhængskraften inden for det danske mindretal på cirka 50.000 mennesker syd for grænsen.

Vil også være vagthund

Avisen er med i den europæiske sammenslutning af mindretalsaviser, MIDAS, og når man ser sig om blandt denne gruppe af aviser, er det typisk,

Mange læsere holder godt fast i printavisen.

at de mere velfungerende mindretal med blandt andet etablerede organisationer næsten altid også har en egen, fri og uafhængig presse i stedet for blotte meddelelsesblade.

- Det er et sundhedstegn, siger Jørgen Møllekær. Han kan slet ikke forestille sig en fremtid uden Flensborg Avis.

- I så fald ville der være meget, som ville være gået tabt, siger han og betoner samtidig, at der i sagens natur skal være tale om et medie, der også skal være i stand til at prikke i det, som ikke er alt for godt i det eget lille mindretalssamfund.

Fortsætter på papir

I forbindelse med fødselsdagen og i den store 80 sideres jubilæumsavis er det også blevet klart, at Flensborg Avis ikke for tiden har nogen planer om at følge den samme retning, som det tyske mindretals dagblad Der Nordschleswiger er inde på. Her vil udgivelsen af papiravisen stoppe i begyndelsen af 2021, og Der Nordschleswiger vil derefter kun være at finde på nettet - i en gratis udgave.

- Det er klart, at vi er udfordret af blandt andet et langsomt faldende oplag. Men dels har vi et højere oplag end Der Nordschleswiger, og dels har frafaldet ikke været så voldsomt hos os. Mange læsere holder godt fast i printavisen, fortæller Jørgen Møllekær.

Vil ud til de nye i mindretallet

Han og Flensborg Avis går i starten af det nye år i gang med et nyt projekt, der gerne skulle give flere læsere.

- Vi vil meget gerne have fat i flere fra det danske mindretal, som ikke for nuværende holder avisen, siger Jørgen Møllekær.

Offensiven lige inde i det nye år drejer sig især om de mange tusinde husstande syd for grænsen, der har børn i de danske skoler - men ikke holder avisen. De vil via Dansk Skoleforening få tilsendt informationer om det nye fremstød, og så vil de få tilsendt avisen gratis hver fredag og lørdag.

Flensborg Avis har sin egen rotation, der blandt trykker det daglige oplag på lidt under 5000 eksemplarer. Det skulle gerne blive til flere. Foto: Flensborg Avis.

Vi har ingen planer om at droppe papiravisen, siger chefredaktør Jørgen Møllekær, der snart går i gang med et stort projekt, der gerne skulle skaffe flere læsere. Foto: Flensborg Avis.

At det kan lade sig gøre har især noget at gøre med støtte fra A.P. Møller Fonden og et godt samarbejde med Skoleforeningen og det danske biblioteksvæsen syd for grænsen.

Der er blevet ansat en leder af projektet, og aviserne fredag og lørdag vil så blive forsynet med en del stof, der skønnes at være interessant for netop denne målgruppe. Det er tit og ofte mennesker, som er ret udfordre-

de, når det drejer sig om det danske sprog. Og det er en gruppe, som der ikke tidligere er blevet gjort meget for at hverve.

- Det vil blive vores vigtigste satsning i de næste år, siger chefredaktøren, der også kan konstatere, at abonnementsprisen på Flensborg Avis selv på et tysk marked, som er vant til lave priser, er konkurrencedygtig.

Aarhus er på mange måder 10-15 år foran Kiel, mener Kiels overborgmester. Foto: Visit Aarhus

Aarhus er forbilledet

Kiels overborgmester, Ulf Kämpfer, er inspireret af Danmarks næststørste by, og har den som model for, hvordan Slesvig-Holstens hovedstad bør udvikle sig.

Af Kasper Skovse

- Når folk spørger til mine politiske visioner, svarer jeg ofte, at de kan få totimers versionen eller den ultrakorte på en sætning. Den ultrakorte er, at Kiel skal være ligesom Aarhus i Danmark, for Aarhus er den perfekte rollemodel for Kiel, siger Ulf Kämpfer.

Aarhus er lidt større end Kiel, men byerne er strukturelt meget sammenlignelige med havneområdet, masser

af ofte maritim historie, universitet og masser af kultur.

- Og så er Aarhus 10-15 år foran os på en række områder, hvor vi kan lære af dem, siger Ulf Kämpfer.

- Aarhus har trods sin størrelse været europæisk kulturhovedstad, og jeg har stor respekt for den måde, Aarhus har inddraget havneområdet

i byen på med kulturhuset Dokk 1. Dertil kommer museer, restaureringen af bymidten og ikke mindst etablering af den første letbane i Danmark. Aarhus er Kiels første venskabsby ved Østersøen. Vi er også venner med San Francisco, men vi kan lære mest af Aarhus.

”
Vi er også venner
med San Francisco,
men vi kan
lære mest af Aarhus.”

Også de danske skoler og børnehaver i Sydslesvig er en inspirationskilde for overborgmesteren i Slesvig-Holstens hovedstad. Foto: Lars Salomonsen

Ulf Kämpfer blev valgt med et komfortabelt flertal ved forrige borgmestervalg og er netop blevet genvalgt. Foto: Kasper Skovse

Ulf Kämpfer går til valg på tre politiske hovedmål, der alle afslører ham som en grøn socialdemokrat: Betalbare boliger, trafikale infrastruktur og klimabeskyttelse.

Først og fremmest ønsker han boliger, der er til at betale for hans bys indbyggere. Kiel er ikke rig, men de seneste par år har byen fået flere penge på kistebunden, og dem ser Ulf Kämpfer gerne investeret i den efter hans mening ret forsømte infrastruktur. Det gælder renovering og udlejning af boliger, så selv dem på overførelsesindkomst har taget over hovedet, bedre børnehaver, cykelstier og en ny letbane.

Ulf Kämpfer er inspireret af den danske velfærdstankegang. Han er også inspireret af det danske mindretal.

Også inspireret af mindretallet

Ulf Kämpfer er uddannet inden for retspraksis og filosofi, og efter et par år som videnskabelig medarbejder i Forbundsdagen i Berlin arbejdede han 2004-2008 i indenrigs-, miljø- og landbrugsministerierne i Slesvig-Holsten. I 2008-2012 var han først advokat, så byretsdommer i Kiel og endelig associeret til den regionale

domstol for Slesvig, før han i 2012 kom tilbage i politik som kabinetssekretær for De Grønnes Robert Habeck.

Habeck var dengang energi-, klima-, landbrugs- og landdistriktsminister i ministerpræsident Torsten Albig's (SPD) koalition mellem SPD, De Grønne og SSW, og Ulf Kämpfer lærte at sætte stor pris på SSW's Anke Spoorendonk, der var minister i Albig's regering.

- Hun optrådte enormt dygtigt som mægler, når de røde og grønne ind imellem var oppe at toppes, husker Ulf Kämpfer.

- Jeg var også ofte i Flensburg, hvor Robert Habeck boede, og her mødte jeg det danske børnehave- og skolesystem, som Habeck's fire børn gik i. De fungerer godt, og jeg har som

Jeg har ladet mig inspirere af de danske børnehaver.

overborgmester ladet mig meget inspirere af de danske børnehaver til min politik på området.

Nært samarbejde med SSW

Borgmesterrollen kom Ulf Kämpfer ind i, da hans forgænger, socialdemokraten Susanne Gaschke, trak sig efter kun ti måneder på posten. I november 2013 blev Ulf Kämpfer indsat som afløser på overborgmesterstolen med stemmer fra SPD, De Grønne og SSW.

Han er netop blevet genvalgt denne gang ved direkte valg, hvor han fik to trediedele af stemmerne.

SSW på vej til Berlin

SSWs formand, Flemming Meyer er varm tilhænger af, at partiet stiller op til Forbundsdagen.
Foto: Lars Salomonsen

Det dansk-frisiske mindretalsparti, SSW, overvejer at stille op ved næste valg til Forbundsdagen. Der er overvejende stemning for det, men også betænkeligheder.

Af Peter Hansen

– Vi har en chance for at erobre et mandat i Berlin, men ingen aner, hvor stor chancen er, siger SSWs landssekretær, Martin Lorenzen.

Hvis SSW kan erobre samme antal stemmer ved et forbundsdagsvalg som ved de seneste valg til Landdagen, kan partiet – måske - få et mandat i Forbundsdagen.

Det tyske valgsystem begunstiger de mindre partier, så deres mandater koster knap så mange stemmer, som de stores. Eller sagt på en anden måde: Det yderste mandat er billigere.

Hvis et af de større partier vinder flere kredsmandater, end dets samlede stemmetal berettiger til, bliver det samlede antal pladser større, for at de andre kan få de tillægsmandater, deres listestemmer berettiger til. Der skal vælges 598, men for tiden sidder der over 700.

Megen matematik i spil

Martin Lorenzen har beregnet, at en plads i Forbundsdagen koster mellem

50.000 og 80.000 stemmer, når kandidaten skal vælges i Slesvig-Holsten. Ved det seneste landdagsvalg fik SSW 49.000 stemmer.

Præcis hvor mange, der skal til, afhænger af, hvor mange kredsmandater der bliver valgt, hvor stor stemmedeltagelse, hvor mange gange et halvt eller kvart mandat, de andre får stemmer nok til, og som de ikke kan bruge.

Men et er at benene er lange nok til at skræve over grøften, et andet om

“

**Vi har en chance
for at erobre
et mandat i Berlin.**

”

Lejrskole og kursuscenter

CHRISTIANSLYST

Lejrskole og mødested

TYDAL

Christianslyst er beliggende ca. 45 km syd for den dansk-tyske grænse, og er et ideelt udgangspunkt for ture rundt i grænselandet. Christianslyst er velegnet til mange forskelligartede formål f.eks. afholdelse af lejrskoleophold, kurser, højskolelignende aktiviteter, kor-/orkesterophold, foreningsture, organisationsarrangementer, studieture, familietræf, temalejre omkring sportsaktiviteter, skak, bridge osv. Vi glæder os til besøg!

140 sengepladser, fordelt på 1-, 2-, 4- og 6-personers værelser, alle med eget bad og toilet

Christianslyst
Christianslyst 1, Nottfeld
D-24392 Süderbrarup
+49 46 41 92 22 9
christianslyst@sdu.de

www.christianslyst.de

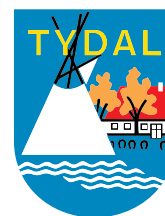

Spejdergården Tydal er en gammel udflyttergård (1863) fra den gamle Tydal-landsby, der lå ved Angelbo-vejens vadested over Trenen. Korpset erhvervede gården i 1963. Tydal er i dag et samlingssted for spejdere fra nord og syd, for lejrskoler, kurser, fester og mødested for organisationer og foreninger. Tydal ligger i den naturskønne fredede Trenedal i Eggebek sogn og er velegnet til små og store arrangementer.

40 senge fordelt på 1-, 2-, 3- og 5- personers værelser i hostel-standard, 4 spejderhytter med max. 36 sengepladser, teltpladser op til ca. 800 personer

Spejdergården Tydal
Tydal 1
D-24852 Eggebek
+49 46 09 91 030
sdu-tydal@t-online.de

www.tydal.dk

www.sdu.de

SdU
Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger

Christoffer Andresen, der er formand for de unge SSW'ere, er åben for opstilling – på visse betingelser.

Gruppestatus ville være en logisk følge af undtagelsen fra spærregrænsen.

man kan gøre det, uden at bukserne sprækker.

Gruppestatus kan give dilemma

Beslutter SSW sig for at kandidere, og opnår partiet valg, står det ret hurtigt igen med en stor beslutning. Tilslutte sig en gruppe eller ej. Det gælder såvel i landdagene som i Forbundsdagen, at løsgængere ikke har de samme rettigheder, som medlemmer af grupper. De kan ikke sidde i udvalg, kan ikke selv rejse lovforslag, og de har begrænset talertid i salen. Men hvis SSW tilslutter sig en gruppe, sætter det sig selv i bås. Både i praksis, men nok så meget i baglandets bevidsthed. SSWs vælgere spænder

i forhold til det traditionelle højre-venstre-spekter meget bredt, og en hver tilslutning til en gruppe, ville få nogle til at knurre. Løsgængeri ville muligvis få andre til at knurre, da man så har afskåret sig fra at være fuldt og helt med. SSW kan i princippet beslutte, at ville være løsgænger, beslutte sig for at tilslutte sig den gruppe, der giver mest eller lige frem forlods lægge sig fast på, hvilken gruppe, det vil tilslutte sig.

Det sidste afviser Martin Lorenzen dog blankt.

- Erfaringerne fra sidste landdagsvalg viser, at vi ikke får noget godt ud af på forhånd at give os hen, siger han.

SSW gik i 2017 til valg på at ville fortsætte regeringskoalitionen med SPD og De Grønne i Slesvig-Holsten.

- Hvis vælgerne ved, at vi tilslutter os en given gruppe, vil mange nok tænke, at så kan de lige så godt stemme på det parti, vurderer Martin Lorenzen.

Han afstår dog fra at gætte på, om en eventuel beslutning om opstilling får løsgængeri som en forudsætning.

- Det er noget partiets medlemmer bestemmer, siger Martin Lorenzen.

Kongemagermuligheder

SSW har nogle gange i den slesvig-holstenske landdag siddet på det eller de afgørende mandater, der bestemte om SPD eller CDU skulle stå

i spidsen for regeringen. Det valg, SSW traf i de tilfælde har altid udløst nogen debat – hvad det nok også havde gjort, hvis man havde valgt det modsatte, eller havde afslået at pege på nogen.

Martin Lorenzen anser det dog for mere end usandsynligt, at SSW skulle kunne få en rolle som kongemager i Forbundsdagen og derved kunne komme i splid med sig selv.

- Det er så tæt på utænkeligt, at det slet ikke er relevant at diskutere, siger han.

Med udsigten til – måske – et mandat af omkring 700, er det efter landsekretærens mening ganske andre debatter, der bør danne grundlag for beslutningen om opstilling eller ej.

- Vi skal vurdere, om vi anser chancen for at blive valgt for stor nok, og om vi tror, at vi og mindretallet vil få nok ud af en placering i Forbundsdagen, siger Martin Lorenzen.

Ung formands forbehold

SSW-Ungdoms formand, Christopher Andresen, er overvejende positivt stemt, når det gælder SSW-opstilling til Forbundsdagen. Men en række forudsætninger skal være opfyldt, mener han. Blandt andet, at det slås principielt fast, at SSW i tilfælde af valg ikke tilslutter sig nogen parti-gruppe i parlamentet.

- Man kan bedre føre mindretalspolitik, hvis man står uden for grupperne, siger han.

Christopher Andresen mener bestemt, SSW skal afstå fra at optræde som kongemagere, hvis det ene mandat skulle vise sig at være afgørende.

- Men lige nu er det vigtigere at afklare, om vi overhovedet synes, det er en god ide at stille op, siger han.

Rettigheder skal udnyttes

Partiets formand gennem 14 år, Flemming Meyer, er – og har altid været – en varm tilhænger af opstilling. Blandt andet fordi det vil gøre mindretallet langt mere synligt. Der har været tidspunkter, hvor han ikke mente, SSW kunne magte det, men

at de burde, har han altid været sikker på.

- Når vi som mindretal har fået den rettighed, det er, ikke at være omfattet af fem-procents-spærregrænsen, er vi virkelig også nødt til at gøre brug af den, siger han.

Og Flemming Meyer er ikke så betænkelig ved diskussionen om gruppe eller ej.

- Jeg er slet ikke overbevist om, at der er nødvendigt at være med i en gruppe, siger Flemming Meyer.

Han henviser til, at SSW i den slesvigholstenske landdag fik lov at have gruppestatus, selv da partiet blot sad der med et enkelt mandat.

- Det er vel også en logisk følge af, at vi er undtaget fra spærrereglen, så det kan vi sikkert – helt eller delvist – forhandle os frem til også i forbundsdagen, mener formanden.

Men skulle det ikke lykkes, har partiformanden ikke de samme betænkeligheder som visse andre ved at gå ind i en gruppe.

Politik ud fra situationen

Flemming Meyer afviser kategorisk at beslutte hverken det ene eller det andet forlods. Det må afhænge af

Hermann Clausen sad i Forbundsdagen for SSW fra 1949 til 1953. Arkivfoto

man vil afholde sig fra at vælge side, sagde professoren.

Og det vil Flemming Meyer lige så lidt i Forbundsdagen, som i Landdagen, hvor SSW et par gange har

Vi vil ikke hindre,
at landet kan regeres.

situationen efter et valg.

- Lad os blot tage et skridt ad gangen, siger Flemming Meyer.

Michael Ruck, der er politisk kommentator og professor ved universitetet i Flensborg, har i Flensborg Avis peget på, at SSW kan få stemningen

- også i baglandet - mod sig, hvis mindretalspartiets forventede ene mandat er afgørende for, hvilken koalition, der kan danne regering.

- Man skal på forhånd afgøre, om

været i den situation.

- Vi vil ikke læne os tilbage og hindre, at landet får en regering, siger han.

Den endelige beslutning om opstilling eller ej skal tages på SSWs landsmøde i foråret 2020.

Mindretallet byder nyt udvalg velkommen

Socialdemokraten Troels Ravn har tidligere været formand for udvalget. Her taler han ved årsmødet i Husum i 2015 Foto: Povl Klavsen

Efter hvert folketingsvalg ventes der i Sydslesvig med spænding på, hvordan Folketingets sydslesvigudvalg vil være sammensat. Udvalget fodeler godt en halv milliard kroner om året, Danmark støtter de danske syd for grænsen med.

Af Lars Erik Bethge

Allerede forud for valget var det blevet bestemt, at Sydslesvigudvalget

skulle repræsentere tinget bredere, end det var tilfældet i perioden 2015 til 2019. Da var kun fire af partierne i Folketinget repræsenteret i udvalget, idet der blandt dets i alt fem med-

lemmer endog var to fra Dansk Folkeparti. Derfor blev Sydslesvigloven ændret, så udvalget fremover tæller syv medlemmer.

“
Udvalget
kommer bestemt ikke
til at kede sig.”

Det nye Sydslesvigudvalg var på tiltrædelsesbesøg i Sydslesvig i starten af november.
Foto: Sven Geißler

Da Folketinget efter valget bestemte det nye udvalg kunne man i starten af juli konstatere, at tre af de hidtidige udvalgsmedlemmer fortsætter, nemlig Anni Matthiesen (V), Christian Juhl (EL) og Martin Henriksen (DF). Nye i udvalget er MFFerne Troels Ravn (S), Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) og Niels Flemming Hansen (K) samt folketingskandidat Rune Christiansen (RV). På nær Troels Ravn har de nye medlemmer ikke siddet i udvalget før. Som det har været tilfældet tidligere, omfatter Sydslesvigudvalget i denne omgang også medlemmer, der ikke er medlemmer af Folketinget, nemlig Henriksen og Christiansen.

Brud på formands-tradition

Dette nye udvalg blev taget vel imod syd for grænsen, hvor der i mindretal-

let var stor tilfredshed med blandingen af erfarne "Sydslesvig-politikere" og nye ansigter.

- Vi ser frem til at fortsætte det tillidsfulde samarbejde med udvalget, der er livsnerven i forholdet mellem Danmark og det danske mindretal", erklærede formanden for Sydslesvigsk Forening, SSF, Jon Hardon Hansen.

En stor overraskelse var det dog for mange, da kulturminister Joy Mogensen i starten af september udpegede udvalgets formand.

Kulturministeren udpegede Enhedslistens Christian Juhl som efterfølger for den hidtidige formand, Anni Matthiesen fra Venstre.

Med Christian Juhl fra Enhedslisten valgte regeringen at fravige den hidtidige praksis, hvor det var en re-

præsentant for det største regeringsparti – i de sidste årtier enten Venstre eller Socialdemokratiet – der stillede formanden.

Kritik fra udvalgsmedlem

Med dette personvalg imødekom Socialdemokratiet et ønske fra Juhls parti. Dette affødte kritik især fra DFs Martin Henriksen, der ifølge Flensborg Avis erklærede, at »det er lidt at gøre grin med mindretallet, når socialdemokraterne har givet formandsposten til Enhedslisten.« Mindretallet selv vurderede det dog anderledes.

- Valget af Christian Juhl er en god nyhed for det danske mindretal. Han har som medlem af Sydslesvigudvalget altid været en konstruktiv partner for mindretallet med dyb

At give
formandsposten
til Enhedslisten
er at gøre grin
med mindretallet.

Martin Henriksen, Dansk Folkeparti er veteran i udvalget. Han er kendt for at holde godt øje med, om mindretallet nu også er dansk nok.
Foto: Sebastian Iwersen.

**Udvalget er livs-
nerven i forholdet
mellem Danmark og mindretallet.**

indsigt i forholdene i Sydslesvig sagde SSF-generalsekretær Jens A. Christiansen.
Også mindretalspartiet SSV og Dansk Skoleforening for Sydslesvig hilste udpegelsen velkommen.
- Jeg kan lide hans tilgang til samarbejdet med os, og som menneske betragtet er han meget behagelig, lød skudsmålet fra Skoleforenin-

gens formand Udo Jessen. Og Flensborg Avis' chefredaktør Jørgen Møllekær så sig ligefrem nødsaget til i en leder at sende et klart signal til kritikerne om ikke at gøre Christian Juhls udnævnelse til et politikum og dermed at trække mindretallets anliggender ind i den partipolitiske arena: "Her fra Sydslesvig foretrækker vi, at alle vil fastholde

konsensus. Vi ønsker ikke at blive kastebold om helt andre dagsordener.", skrev Møllekær

Internationalt orienteret

I Sydslesvig ses der nu med spænding på, hvordan den nye formand og de nye medlemmer vil præge forholdet til det danske mindretal og dansk

mindretalspolitik i de kommende år. Især Christian Juhl står udtrykkeligt for et syn på Sydslesvig, der sætter mindretalspolitikken stærkere i fokus end den "klassiske" nationale fortælling.

- Det er ... en drivende kraft i mig for mit engagement i Sydslesvig, at to verdenskrige med al den lidelse, de afstedkom netop her i grænselandet, resulterede i en model, som globalt er yderst anvendelig", sagde formanden til Flensburg Avis.

Christian Juhl var i sin tid heller ikke enig i udvalgets ubetingede nej til et europæisk mindretalskompetencecenter i det dansk-tyske grænseland eller et stop for de danske tilskud til den europæiske mindretalsunion FUEN.

Det basale er uændret

I det danske mindretal forventer man dog ikke, at det vil ændre noget grundlæggende ved det praktiske samarbejd.

- Det mindretalspolitiske arbejde er en fast del af vores virke, så vi er glade for, at vi har en formand for Sydslesvigudvalget, der har indsigt og en dyb forståelse for den europæiske mindretalspolitik, som vi er en del af, siger SSFs generalsekretær, Jens Christiansen.

Han minder om, at udvalgets og min-

Christian Juhl nyder anseelse i mindretallet. Her taler han ved et årsmøde i Bredsted. Foto: Peter Hansen

eller diskussionen om et mere effektivt samarbejde mellem mindretalsorganisationerne, vil komme til

bestemt ikke til at kede sig, siger Jens A. Christiansen.

Kort efter at den nye formand er blevet udpeget har det nye udvalg nu selv fået syn for sagen i en række møder med de danske mindretalsorganisationer og ved besøg i danske organisationer i Sydslesvig. Næste gang Sydslesvigudvalget kommer på besøg, bliver det så alvor. I november måned starter budgetforhandlingerne for 2020, og efter en stribe møder og ansøgningsprocedurer kan de syv medlemmer så udøve deres fornemste ret: Sydslesvigudvalget er det eneste af Folketingets udvalg, der selvstændigt kan fordele en halv milliard kroner.

“ Christian Juhl har altid været en konstruktiv partner for mindretallet. ”

dretallets daglige brød er arbejdet for dansk sprog og kultur i Sydslesvig.

- Og dér har vi jo tilstrækkeligt med udfordringer. Debatten om truende skolelukninger og kulegravningen af Skoleforeningens økonomi, Flensburg Avis' fremtid

at præge dagsordenen i de næste år, vurderer generalsekretæren.

Han vurderer, at udvalgsmedlemmer – nye som gamle – følger med mindretallet ind i et ganske særligt år.

- I 2020 fejrer og markerer vi genforeningen og 100-året for folkeafstemningen i 2020. De kommer

Jens Gregersens fuglebilleder blev krydret med et foredrag om marskens fugle. Foto: Peter Hansen

Brugerne selv skal give kunstcenter nyt liv

Kunstcentret Mikkelsberg skal samle Sydslesvig, inddrage de lokale mere og favne bredere end blot billedkunst-interesserede.

Af Peter Hansen

Vi tror på, der findes et publikum lige her i regionen, som bare ikke har kendt til Mikkelsberg før, men som vi kan nå med de sociale medier, med markedsføring og selvfølgelig med de udstillinger og arrangementer, som vi tilbyder, siger Lisbeth Bredholt Christensen, nyansat leder på kunstcentret Mikkelsberg ved Hatsted. Centret har i nogle år lidt lidt under vigende besøgstal – og mest været besøgt af en snæver kreds af stamgæster.

“ En kombination af billedkunst og foredrag kan lokke flere til. ”

Men Lisbeth Bredholt og centrets bestyrelse har ideer og visioner om at sætte nyt liv i centret.

- I første omgang er vi gået i gang med at aktualisere vore udsendelseslister og blive synlige på de sociale medier, siger Lisbeth Bredholt. Og allerede disse forholdsvis beskedne tiltag har ført til nye besøgende.

Fornyelserne går dog langt videre end til blot at markedsføre de samme udstillinger for en bredere kreds. Eksempelvis blev for nylig en udstilling med værker af Jens Gregersen krydret med et foredrag om marskens fugle ved den kendte sydslesvigske ornitolog, Siggie Pfingsten. Gregersen er – ud over maler og

Kunstcentret har til huse i en gammel vindmølle. Foto: Peter Hansen

Lisbeth Bredholt sprudler af nye ideer. Foto: Peter Hansen

forfatter – opsynsmand på fuglereservatet Vorsø i Horsens Fjord, og hans billeder er næsten alle af fuglemotiver.

Siggi Pflugsten fortalte skiftevis på dansk og tysk om de fuglearter, man kunne se på billederne, om de landskaber, de lever i, og causerede lidt over, at nogle af motiverne nok kan males, men ikke fotograferes. Eksempelvis samme fugl i vinter- og sommerdragt på samme billede.

- De lokkede folk til, som ikke ofte er set her. Også fugleinteresserede, siger Lisbeth Bredholt.

De kan selv male, kan de

Mikkelberg skal i fremtiden ikke blot være et sted, man kan se på billedkunst-udstillinger, men i højere grad et center for kunst og kreativitet mere bredt.

- Vi ville gerne være et af vestkystens aktivitetscentre, siger Lisbeth Bredholt.

Det kunne være arrangementer, hvor de der kommer selv kan fremstille billedkunst, eventuelt under vejledning af professionelle billedkunstnere. Eller det kunne være litteraturcafeer

eller andet, og ikke nødvendigvis altid med Mikkelberg som arrangør. Står det til hende – og det gør det – kan alle byde ind, når blot arrangementernes tema har relation til Sydslesvig, til kunst, litteratur eller natur.

- Lokalhistorisk forening i Hatsted vil for eksempel gerne lave en udstilling her, fortæller Lisbeth Bredholt. Den henvendelse hilser hun velkommen, for stedet kan også gerne have arrangementer, der piller lidt ved de gængse forestillinger om, hvad der er dansk og tysk.

- Så kan man nogle gange risikere, at det bliver lidt mere tysk, end det måske er meningen, siger hun.

Opgraderer service til gæster fra Danmark

Kunstcentret har tidligere været en del søgt af højskoler og andre fra Danmark, som var på rejse i Sydslesvig.

- Dem vil vi i høj grad stadig gerne byde velkommen, siger Lisbeth Bredholt.

Også her tænker hun, at en kombination af billedkunst og foredrag kunne

øge tiltrækningen. Og ikke nødvendigvis foredrag om den aktuelle udstilling. Det kan være om Sydslesvig, om Mikkelberg, om sydslesvigske billedkunstnere.

Derudover skal centret også kunne formidle kontakt til overnatningssteder, når der kommer besøgende langvejs fra.

Inddragelsen af brugerne kommer også til udtryk gennem foreningen Mikkelbergs Venner, som dels stiller aktivister til rådighed for weekendvagter på centret, dels har samlet penge ind til borde-bænke-sæt.

- Vi har bemærket, at cykelturister af og til holder rast her. Hvis de har gode faciliteter, kan det være, de kommer igen i åbningstiden, siger Lisbeth Bredholt.

Mindretal indleverer 1,13 millioner underskrifter til EU

Den 3. december modtager den nye EU-Kommission de mange underskrifter fra de etniske og sproglige mindretals borgerinitiativ. Formålet er at få EU til i det hele taget at beskæftige sig med mindretal.

Af Jens Nygaard

For mange europæere er det lidt overraskende, når de støder på oplysningen om, at EU stort set ikke beskæftiger sig med de etniske og sproglige mindretal inden for unionen.

EU hylder sig selv for at skabe »enhed ud af forskelligartetheden« - men det er altså noget, som ikke medregner de cirka ti procent af alle EU-borgere, der kommer fra et mindretal. »Det er noget, som de enkelte medlemslande tager sig af«, har det hidtil lydt fra Bruxelles.

Her ved man godt, at det mange steder inden for unionen står skralt til med rettighederne for mindretallene. I Østeuropa er mange lande ved at løbe fra de ordninger, som de blev tvunget til at indføre for at komme ind i varmen i EU i sin tid. Og i de ældre EU-lande er det ofte ikke meget bedre.

Blandt andet nægter både Frankrig og Grækenland at gøre noget som helst for mindretallene. Og de findes i alle lande i Europa - med Island, der ikke er medlem af EU, som den måske eneste undtagelse.

Borgerinitiativ

Men det bliver der måske ændret på: Siden 2009 har EU haft en ordning med et »borgerinitiativ«. Her kan man indbringe temaer for

Mindretallene har store forhåbninger til den nye forkvinde for EU-Kommissionen, tyske Ursula von der Leyen, der her ses med den siddende EU-præsident Donald Tusk. Han er for øvrigt kashuber og dermed selv fra et mindretal. Foto: dpa.

EU-Kommissionen, der så er tvunget til at beskæftige sig med dem, hvis initiativtagerne vel at mærke har formået at indsamle mindst en million underskrifter på 12 måneder. Det er en ordning, som mindretallene - i Europa samlet i Federal Union of European Nationalities (FUEN) med hjemsted i Flensborg - har benyttet sig af. I starten af 2019 kunne det konstateres, at der var indsamlet 1,13 millioner underskrifter for at få EU til at gøre noget for mindretallene. FUEN var ikke meget for at indlevere underskrifterne til den gamle kommission under Jean-Claude Juncker, for den havde i første omgang nægtet i det hele taget at godkende initiativet. Det gjorde den først, da EU-domstolen havde givet FUEN ret i, at den skulle.

Nu kommer der en ny kommission, og som en af sine første opgaver skal den tage sig af mindretallenes borgerinitiativ. De mange underskrifter indleveres den 3. december.

- Vi har et godt udgangspunkt med den nye kommission, siger FUEN-præsident Lorant Vincze, der er ungarsk fra Rumænien.

Han har haft en første samtale med den nye forkvinde for kommissionen, tyske Ursula von der Leyen (CDU), og han fik indtryk af, at hun er positiv i forhold til mindretallenes anliggende. Det samme kan siges om den ene af de tre nye næstformænd, danske Margrethe Vestager (R).

Snyd?

Det ligger fast, at der skal laves en høring i EU-Parlamentet om sagen, og i løbet af tre måneder skal kommissionen fortælle, hvad den har

Kommissionen må bevise, at der med borgerinitiativer er tale om en reel inddragelse af borgerne, siger FUEN-præsident Lorant Vincze. Foto: Flensborg Avis

tænkt sig at gøre. Sammen med underskrifterne indleveres også ønskerne fra mindretallene. Resultaterne for de fem borgerinitiativer, der hidtil er kommet hele vejen igennem processen, har dog været magre.

- Men det kan ikke fortsætte på den måde. I givet fald vil befolkningen begynde at spørge sig selv, om hele systemet med borgerinitiativer er

snyd. Kommissionen må bevise, at der er tale om en reel inddragelse af borgerne, siger Lorant Vincze. Han og andre fra FUEN vil nu tage rundt og besøge en lang række EU-lande for om muligt at få deres støtte til fornyelsen. Og så vil det i starten af marts vise sig, hvad EU-Kommissionen spiller ud med.

Der skal laves en høring i
EU-Parlamentet

Chr. VIIIs næringsbrev er stadig gyldigt

Apotekeren i Süder Stapel hæger om dokumentet, der gav hans for-for-for-for-forgænger lov til at etablere apotek i den lille by. Det er nemlig underskrevet af Christian den ottende i 1845.

Af Peter Hansen

I et brandsikkert pengeskab knap 100 meter fra den gamle grænseflod, Ejderen, ligger et historisk dokument. "Vi Christian den 8. af Guds nåde konge af Danmark, de venders og gothers, hertug af Slesvig og Holsten, Stormarn og Lauenborg gør hermed vitterligt", indledes dokumentet.

På tysk, for det var embedssproget i hertugdømmerne.

Det der blev gjort vitterligt, altså kundgjort, var en tilladelse til, at Louis Memmél kunne åbne apotek i Sønder Stabel.

Navnet tyder på franske aner, og Hauke Notdurft, som driver apoteket i dag, mener, Memmél kan have været en efterkommer af de huguenotter, der slog sig ned i Frederiksstad i sin tid.

Apotekeren kunne selv lave medicin

Så vidt han – altså Notdurft – ved, var der den gang ikke andre apoteker mellem Frederiksstad og Slesvig, så

og lægen, siger Hauke Notdurft. På den tid fremstillede apotekerne selv mange af de medikamenter, der blev solgt. Og ud over bevillingen har Notdurft også bevaret gamle flasker og glas med hans forgængeres navne på. Lige fra arsenik- til strykninetiketter, kan man endnu finde i det gamle apotek.

Forlænget af preußisk præsident

Bevillingen blev i 1855 forlænget af kong Frederik den 7., men hans efterfølger, Christian den niende, havde ingen myndighed at udøve på Stapelholm, som landskabet øst for Frederiksstad hedder.

Bevillingen er skrevet på tysk og med gotiske bogstaver. Men underskrevet af den danske konge. Foto: Peter Hansen

Apotekere rangerede på linje med lægen og præsten.

der kunne bestemt være rimelighed i at åbne et.

Og den gang som i dag krævede det statslig bevilling at åbne netop et apotek.

Det gjorde det også at etablere sig inden for anden handel eller som håndværksmester, men her kunne stalleren, altså amtmanden udstede det. Et apotek krævede godkendelse fra monarken selv.

Apotekerne var midt i 1800-tallet nogle af de højest uddannede i de mindre byer.

- De rangerede på linje med præsten

Han blev konge i 1863, men året efter var den danske konge ikke længere hersker i hverken Slesvig eller Holsten, så de næste forlængelser – indskrevet i 1889 og 1894 – blev udstedt af den daværende overpræsident for den tyske provins Slesvig-Holsten, Georg von Steinmann. En overpræsident var en kejserligt udnævnt embedsmand, som udøvede kejserens myndighed i en provins. Samtlige seks apotekere, der siden 1845 har drevet apotek i Sønder Stabel, har pietetsfuldt hæget om det gamle dokument, og for Hauke

Apoteket står stadig med det oprindelige, håndbyggede interieur. Foto: Peter Hansen

Notdurft gjorde besiddelsen af det også, at han glædede sig særligt til dronning Margrethes besøg i Sydslesvig for nylig.

- Tænk at hun valgte at komme til Frederiksstad. Det er jo hendes forfædre, der har underskrevet bevillingen, siger han.

Han har aldrig overvejet at aflevere det gamle dokument til et offentligt museum eller arkiv.

- Den kongelige bevilling hører til her, og skal også gå videre til min efterfølger, siger Hauke Notdurft. Men hvis en sådan ikke kan findes, når han en gang ikke kan mere, vil han nok overveje at lade et museum overtage dokumentet.

**Den kongelige
bevilling hører til her.**

DR var på Danevirke for at optage til Grænselandet

Den gamle grænsevold spiller også en rolle i dokumentarserien Grænselandet, som sendes i anledning af 100-året for folkeafstemningen om grænsedragningen.

Af Peter Hansen

14. oktober fik Danevirke besøg af skuespilleren Lars Mikkelsen og et kamerahold fra Danmarks Radio. Her optog de scener til dokumentarserien Grænselandet, som sendes næste år og som over fire afsnit fortæller om det dansk-tyske grænselands historie. Danevirke, som blev anlagt i år 400-500, og siden er blevet udbygget og forstærket i flere omgange, blev i mange år opfattet som Danmarks Sydgrænse. Den var også i 1864 den sydligste linje, der var bemanded af den danske hær – som dog tog benene på nakken, da preußiske og østrigske tropper nærmede sig. I forbindelse med diskussionerne om grænsedragningen efter første verdenskrig var en bevægelse kaldet

Her kommer Lars Mikkelsen fortællende op ad trappen. Foto: Lars Erik Bethge

“ Vi tager en skive af danmarkshistorien og sætter fokus på den. ”

Danevirkemændene særdeles aktiv for at få en langt sydligere linje.

Det var blandt andet den historie, Lars Mikkelsen var på Danevirke for at fortælle. Der blev optaget både

ved den rekonstruerede Skanse 14, på Krumvolden og ved Museum Danevirke.

Dokumentarserien Grænseland fortæller det dansk-tyske grænselands historie, men med særligt fokus på

årene fra 1840 til 1920, altså de år, hvor grundlaget for den nuværende grænse blev skabt.

Lars Mikkelsen var også for to år siden vært og fortæller på serien Historien om Danmark. Grænselandet bliver dog en anderledes serie, fastslår dens producer, Ane Saalbach.

- Sidste gang skulle vi nå rigtig meget i hvert afsnit. Nu tager vi en skive af danmarkshistorien ud og sætter fokus på det, sagde hun i foråret til dr.dk.

Lejrskole- eller kursusophold ved vadehavet?

Tag på opdagelse i UNESCO-verdensnaturarven vadehavet

Oplev UNESCO-verdenskulturarven med ”Danmarks fødselsattest” Danevirke og vikingetidens metropol Hedeby eller se nogle af Danmarkshistoriens betydeligste fund på Gottorp Slot

Slap af ved nogle af vadehavets fineste strande

Bo i enestående historiske omgivelser fra 1600-tallet

Læs mere om mulighederne for skoler og private grupper på

www.skipperhuset.de

Am Hafen 30
D-25832 Tönning

bestyrer: Kerstin Pauls
tlf. 0049 4861 5493
kerstin@syfo.de

Skipperhuset

November 2019

Udgiver: Flensborg Avis
Ansv. Chefredaktør: Jørgen Møllekær
Redaktion: Jens Nygaard,
Lars Erik Bethge,
Peter Hansen.
Anders Kring,
Hasse Neldeberg Jørgensen,
Jens A. Christiansen
Layout: Lisa Hammond Ylander
Trykt på miljøcertificeret papir.

Sydslesvigsk Forening
Dansk Generalsekretariat
Norderstraße 76
24939 Flensburg

Post til:
Postfach 2664
24916 Flensburg

Telefon: +49 (0) 461 14408 122

info@syfo.de

Sydslesvig Magasin

Sydslesvig Magasin er et fællesprojekt mellem Sydslesvigsk Forening, det danske mindretals kulturelle hovedorganisation, Flensborg Avis, der er mindretallets dagblad, Dansk Kirke i Sydslesvig og Sydslesvigs Danske Ungdomsforeninger.

Magasinet bliver sendt til en række beslutningstagere og meningsdannere i Danmark.

Vi stræber efter at lave et magasin, der giver danske i Danmark et billede af vilkårene for de danske i Tyskland.

www.syfo.de

www.fl.a.de

www.sdu.de

www.dks-folkekirken.dk